

Motion till riksdagen 2025/26:1299

av **Camilla Rinaldo Miller och Dan Hovskär (båda KD)**

Införande av obligatorisk registerkontroll och stärkt integritet för intima vård inom äldreomsorg och hemtjänst

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra obligatorisk kontroll av belastningsregistret vid nyanställning och vid väsentliga tjänsteförändringar i vård- och omsorgsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt lägga fram förslag till lagändring om att intima vård i äldreomsorgen ska utföras med beaktande av omsorgstagarens kön eller, om detta inte är möjligt, ske med dubbelbemanning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under september 2025 uppdagades omfattande brister inom hemtjänsten i Uddevalla kommun. Kommunen upprättade en lex Sarah-anmälan och polisanmälan samt stängde av ett tjugotal medarbetare efter misstankar om allvarliga missförhållanden och att brott kan ha begåtts. Denna händelse belyser på ett tydligt sätt hur sårbara äldre personer kan vara när personal anställs utan att deras bakgrund kontrolleras.

Enligt dagens rättsläge är det endast den enskilde själv som kan begära utdrag ur belastningsregistret. Arbetsgivare saknar i princip rätt att hämta ut sådana uppgifter utan särskilt lagstöd, vilket innebär att kommuner och vårdgivare inte har möjlighet att på ett rättssäkert sätt försäkra sig om personalens lämplighet. Regeringen har under senare år utrett frågan och bland annat presenterat en promemoria (Ds 2024:24) om utökade registerkontroller vid anställning i kommunal verksamhet, vilket visar att behovet är erkänt. De övergrepp och kränkningar som tyvärr förekommit inom äldreomsorgen i olika delar av landet gör det nödvändigt att nu gå från utredning till lagstiftning.

Tryggheten för äldre måste säkerställas inte bara genom registerkontroller, utan också genom tydliga regler för hur intima vård får utföras. Till sådana situationer räknas bland annat dusch, toalettbesök, på- och avklädning samt annan kroppsnära assistans. Dessa situationer är särskilt integritetskänsliga och innebär risk för kränkningar om inte rätt skydd finns på plats. Därför bör det införas lagkrav på att intima vård som huvudregel utförs av personal av samma kön som omsorgstagaren, om inte omsorgstagaren uttryckligen samtycker till något annat. När detta inte är möjligt bör dubbelbemanning tillämpas för att garantera både trygghet och säkerhet.

Även om det inte finns några entydiga exempel på lagstiftning i andra länder som reglerar detta på nationell nivå, förekommer det i flera vårdssystem internationellt en praxis där omsorgstagare ges möjlighet att välja personal av samma kön vid intim vård. Denna praxis visar att det är fullt möjligt att organisera omsorgen på ett sätt som tar hänsyn till den enskildes integritet och trygghet, men att Sverige nu behöver lagstiftning för att säkerställa att principen gäller lika för alla.

Genom att införa obligatoriska registerkontroller för all personal inom äldreomsorg, genom att införa lagkrav på same sex-vård eller dubbelbemanning vid intima insatser, stärker vi skyddet för äldre och andra sårbara grupper. Förslaget innebär en viktig förstärkning av rättssäkerheten, minskar risken för övergrepp och garanterar att omsorgen utformas med respekt för individens värdighet och integritet. Regeringen bör därför ges i uppdrag att snarast återkomma till riksdagen med lagförslag i enlighet med denna motion.

Camilla Rinaldo Miller (KD)

Dan Hovskär (KD)